

Dientje van 't veer. Een boekbespreking door J.J. Cremer.

Handschrift gedateerd Den Haag, 4 dec. 1872. In bezit van de Koninklijke bibliotheek, 3 fol.

In 1872 verscheen de Betuwse novelle 'Dientje van 't veer' dat geschreven is door J.E. Slingervoet Ramondt. De opbrengst van de novelle ging naar de slachtoffers van de watersnoodramp in de provincie Ferrara in Italië.

Vanaf de zesde druk in de bundel 'De lelie van sGravenhage' opgenomen onder de verzameltitel: Uit "De Spectator".

Cremer werd gevraagd een recensie te schrijven van dit werk. Maar Cremer had zelf grote moeite met het gemak waarmee recensenten het werk van anderen beoordelen. Vandaar dat hij in principe geen werk recenseerde. Cremer zag wel het belang van reclame en in dat kader schreef hij deze bijdrage voor de Nederlandsche spectator.

Er is geen enkel exemplaar van het werkje van Slingervoet Ramondt in Nederland te vinden. Meer over Slingerland Ramondt:

[Ramondt, Joh. Egb. Slingervoet]

RAMONDT (Joh. Egb. Slingervoet), 22 Jul. 1841 te Heteren geb., overl. 1 Mei 1884 te Amsterdam, burgemeester van Blokzijl, later redacteur der *Prov. Overijs. en Zwolsche Courant*. Als student te Delft schreef hij in den studenten Almanak onder het pseudoniem Joëg Sliira; verder gaf hij uit *Letterknechterij* (1864); *Dientje van 't Veer*; *overbetuwsche novelle* (1872); *Louise van Deel* (1872); eenige tooneelstukken als *Zoë* enz.

Zie: *Letternieuws* 1884, 127.
Molhuysen

1e druk in: De Nederlandsche spectator, no. 47, 7 december 1872. p. 386 e.v.

2e druk in: Het orgel, gedichtjes, gelegenheidsstukken. Amsterdam: Noothoven Van Goor, 1881. p. 132-135. Romantische werken, deel 14.

3e druk in: Vijftig-cents-editie, no. 22. Leiden: A.W. Sijthoff, [1888]. 6e druk. p. 205-207. Vanaf deze druk onder de verzamelnaam: Uit "De Spectator".

4e druk in: Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers. Leiden: A.W. Sijthoff, 1890. p. 205-207. 7e druk. Bevat ook Gelegenheidsstukken.

5e druk in: De lelie van 's-Gravenhage. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., 1917. 7e druk. Romantische werken, blauwe serie.

6e druk in: Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij., c.a. 1920. 8e druk.

7e druk in: De lelie van 's-Gravenhage. Z.pl., z. uitg., 2013. 500 p. paperback 9783849539993. Print on demand.

8e druk: De lelie van 's-Gravenhage. Z.pl., Hardpress, 2016. Kindle edition. Epub. 606 p. Asin: B018PJW83E.

9e druk: De lelie van 's-Gravenhage en andere verhalen. Z.pl., Project Gutenberg, 2020. Ebook 1230004329213. Digitale herdruk van de 7e druk.

Nederlandsche spectator, 7 december 1872, no. 47.

DIENTJE VAN 'T VEER.

De heer Slingervoet Ramondt heeft onder den bovenstaanden titel, „een verhaal uit de Betuwe” in 't licht gegeven, »ten voordeele van de noodlijdenden door de overstroming, in de provincie Ferrara in Italië.” In zijn woord vooraf verklaart hij, dat de zucht om die ongelukkigen nog wat meer te kunnen helpen dan hij 't reeds deed, hem tot schrijven heeft gedrongen: »C'était plus fort que moi,” zegt de heer R.: »Ik schreef in de vrije uren die mijn beroepsbezigheden mij overlieten. Ik schreef haastig, omdat spoedige hulp noodig was.” En iets verder: »Het is mijne bedoeling volstrekt niet, de toegevendheid van het publiek, de welwillendheid der recensenten in te roepen. Onverbiddeijk heb ik zelf vaak het produceren van liefdadigheid-litteratuur en liefdadigheids-kunst afgekeurd. Ik lever dan ook thans mijn werk over aan de gestrengste, onmeêdoogendste critiek.”

— En dat staat er werkelijk! vroeg een hooggeëerde bezoeker, terwijl een trek van edele verontwaardiging haar schoon gewelfd voorhoofd kwam plooiën: Maar dat is spotternij! Een schrijver, die zelf menigmaal de »liefdadigheids-kunst onverbiddeijk heeft afgekeurd,” roept de strengste, de onmeêdoogendste critiek in over een lettervrucht, die hij schreef — let wel — in de vrije uren die zijn beroepsbezigheden hem overlieten — alzo vermoeid van den arbeid misschien — en, HAASTIG, omdat een spoedige hulp er noodig was! — Maar wie zóo schrijven kan, hij is hij verdient

— Bedaar, hooggeachte vriendin, en bedenk dat die schrijver toch het hart op de rechte plaats heeft: Door liefde gedrongen heeft hij gezongen, en in weerwil dat hij 't zoo druk had. — Ik bid u wees niet te gestreng?

— Hij verlangt het. Geen de minste toegevendheid begeert hij. Hij moet wel zeer overtuigd zijn van de voortreffelijkheid zijner schepping. Zie maar, hij staat daar met het hoofd achterover, met de hand aan 't rapier.

— Mijn geëerde vriendin wees nooit voorbarig. Neen, die schrijver staat daar niet met het hoofd in den nek of de hand aan den degen. Ik heb u nog niet gezegd wat hij er spoedig op volgen laat. Luister: Hij wacht zijn vonnis. Hij is er van overtuigd dat er geen genade voor hem is. Hij wenscht slechts dat gij zijn vonnis niet al te spoedig zult vellen, »omdat anders het doel van zijn uitgave gemist zoude zijn.”

— Het doel! Altijd dat doel! Kan er ooit een doel zijn waaraan men de heilige Kunst mag ten offer brengen! —

De Kunst eischt van hare priesters algeheele toewijding; althans geen onmogelijk-vluchtige, geen gejaagde, met een brok brood in den mond, met den lijmpot in de hand, en de bedelaars aan de deur. — Kunst en Philanthropie gaan dikwerf te zamen; maar familie zijn ze niet. Zal de Philanthropie — hoe edel haar karakter ook zij — nog langer ongestraft de verheven figuur aller eeuwen en geslachten durven beleedigen, en haar rein gewaad bezoedelen in haar dommen haast! — »C'était plus fort que moi!» — Weet hij dan niet hoeveel zelfbeheersching er geeischt wordt van de ware priesters der Kunst; hoeveel onwrikbaar geduld, hoeveel zelfverloochening! — Kent hij Da Costa niet! — Heel 't Oosten is een graf! schreef de groote dichter. En hij schetste verder het gloeiende Oosten, met zijn vervallen steden, zijn tempels en paleizen in puin; de lachende vruchtbare dreven van weleer, in woestijnen veranderd. Twee drie bladzijden heerlijke verzen! Maar die bladzijden — gewikt en gewogen — werden met één pennestreek vernietigd; en, daar stond als in arduin gehouwen, dat plechtig: — Heel 't Oosten is een graf. ¹

Er werd aan de deur geklopt, en — reeds in hetzelfde oogenblik geopend, trad een allerliefst persoontje de kamer in.

De ernstige spreekster van zoeven stond op; sloeg haar bournous in edele plooi om den schouder, en verliet met een deftigen groet het vertrek. — Ik volgde haar; drukte haar bij het uitlaten de hand, en zij wist wat die handdruk haar zeggen moest.

— Niet goed gemutst? vroeg de schoone bezoeker lachend, terwijl zij bij mijn terugkomst in de richting van de deur wees.

— Een weinig ontstemd. Er is een verhaal in 't licht gekomen ten behoeve van de noodlijdenden in Ferrara, en . . .

— O dan spreek je van een nieuwen Betuwschen schrijver, viel de andere in: Ik heb dat allerliefste stukje van den heer Slingervoet Ramondt daar juist gelezen. — Je kent de Betuw; tusschen Rijn en Waal; de dijk er omheen; de lachende heuvels aan gindsche zij. Je kent haar 's winters . . . ijsgang; watersnood. — Prachtig is die watersnood in dat verhaal geteekend; dat klimmend gevaar; die angst; 't verlaten der bedreigde woning; die achterblijvende hond! 'k Zeg allerliefst! En natuurlijk!? Daar komt een ontvanger in; van der Teen, of . . . van der Veen — precies naar 't leven genomen! Wat ruw, maar magnifique! En dan de droefheid der ouders in

maar magnifique! En dan de droefheid der ouders in de schuit die hen redt, nadat hun arme jongen verdronken is. En die lafhartige Willem van Balen, de onwaardige ellendeling, zoo armzalig afstekend bij den ruwen maar flinken ontvanger. — En eindelijk het lieve Dientje zelve. 't Is wel geen aangrijpende figuur, maar, als het boekje is uitgelezen dan blijft ge nog een wijl op haar grafschrift staren, en veegt een traan uit uw oog. — Ja allerliefst en aandoenlijk! En dan nog wel in den haast geschreven omdat de nood in Ferrara zoo groot is. Nobel, allernobelst! Ik wensch den schrijver met zijn edel hart, de meeste voldoening toe, en hoop dat honderden zijn Dientje Van 't Veer zullen lezen en koopen.

Waarde Spectator!

Gij hebt u herinnerd dat ik geen kritiek schrijf, en vraagt

¹ Dit treffend blijk van zelfbeheersching en zelfverloochening ter wille van de Kunst, werd ons door een van Da Costa's vrienden meegedeeld.

mij nochtans mijn oordeel over het verhaal uit de Betuw van den heer S. R.

En mijn antwoord?

De ernstige Kritiek zal den heer S. R. zeker volgaarne zoo gestreng mogelijk haar oordeel zeggen, indien hij haar later eens een werk kan aanbieden 't welk hij onder andere omstandigheden het licht doet zien.

Wat mij betreft, terwijl ik den heer R. gaarne mijn meening over het schrijven en aanwenden van het Betuwsch dialect zou zeggen, indien ik eens 't genoeg had persoonlijk met hem kennis te maken, — want voor uwe lezers is het van weinig belang — zoo wil ik liefst het wel wat vluchtige oordeel van mijn laatste hezoekster onderschrijven, en er aan toevoegen: Iemand die reeds zoo in den haast zijn verhalen dicht, wat zal men niet van hem mogen verwachten indien hij eens wat minder gehaast is.

Met den wensch dat de veelbelovende schrijver zijn tijd in 't belang der Nederlandsche letterkunde voortaan ruimschoots zal vinden, en de tijd zijn werk in 't eind overvloedig moge kronen, noem ik mij

Uw Dw.

Den Haag 4 Dec. '72.

J. J. CREMER.

Ten voordeele van de noodlijdenden door overstroming in de provincie Ferrara verscheen bij de uitgevers de Erven J. J. Tijl te Zwolle, eene *betuwsche novelle*. Natuurlijk van Cremer, zegt menigeen, en wij houden ons overtuigd, dat zoo de schrijver zijn naam niet genoemd had, een zeer groot deel van het publiek onvoorwaardelijk zou aangenomen hebben, dat zij van Cremer is. Nu evenwel de heer **Slingervoet** Ramondt zijn naam op het werkje vermeldt, zal men met dezelfde gewisheid, waarmede men Cremer herkende, ook nu wederom verklaren, dat men dit wel aanstonds bemerken kan.

Wij zeggen dit niet als kritiek, maar alleen om het moeilijke te doen uitkomen voor den heer Ramondt om in dit genre billijk gewaardeerd te worden. Ieder die van een betuwsche

deerd te worden. Ieder die van een betuwsche novelle hoort, zal ze terstond toetsen aan die van Cremer en, wij voegen er bij, *omdat* hij niet van dezen is, haar laag stellen. Nogtans **Dientje van 't Veer** is een goed geschreven verhaal met gevoelvolle passages, waarin het betuwsch dialect zeer op zijne plaats is. Of de heer Ramondt ook in het voordragen met Cremers talent overeenstemt, weten wij niet, maar wij houden ons overtuigd, dat ook zijne novelle dan nog winnen zou.

Onwillekeurig hebben ook wij ons schuldig gemaakt aan hetgeen wij anderen verweten en

van den heer Ramondt **Slingervoet** sprekende, terstond aan Cremer herinnerd. Ons hoofddoel echter was slechts op deze uitgave de aandacht te vestigen, ook ter wille van haar doel.

Onder den titel *Dientje van 't Veer* is bij de Erven J. J. Tijl te Zwolle een Betuwsche novelle in het licht verschenen, waarvan de opbrengst zal strekken ten voordeele van de noodlijdenden door overstroming

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant, 7 december 1872:

Watersnood in Italie.

Voor de noodlijdenden door deze ramp heb ik nog ontvangen: van mr. B. P. bn. v. V. *f* 5; van de Erven J. J. Tijl, nadere opbrengst van „*Dientje van 't Veer*”, *f* 109,57½ (waarvan *f* 50 uit Neêrlands Oost-Indie). Het totaal bedrag der ingezamelde gelden is thans *f* 628,07.
ZWOLLE, 4 November 1873.

SLINGERVOET RAMONDT.

in de Italiaansche provincie Ferrara. Zij, die van de ontzettende bijzonderheden van deze ramp in ons blad hebben gelezen, zullen zeker gaarne een gulden offeren om zich het genoemde boekje aan te schaffen. De schrijver, de heer J. E. Slingervoet Ramondt, is geen bekend novellist; doch wij gelooven, dat deze omstandigheid geen beletsel zal zijn voor een ruim debiet van zijn pennevrucht, welke, in den trant van Cremer's novellen, zich aanbeveelt door eenvoudige taal, vol gevoel en natuurlijkheid en van een talent getuigt, dat reeds tot een groote mate van ontwikkeling is gekomen.

De novelle heeft, naar wij vernemen, tot heden reeds *f* 140 in de kas van het centrale comité tot hulpverstreking te Ferrara doen vloeien. De Koning, de Koningin en prins Frederik ondersteunden de pogingen van den heer Ramondt door intekening op zijn boekje. Mogen velen dit vorstelijk voorbeeld volgen!

www.jacobcremer.nl

Laatst bijgewerkt: 19 augustus 2023.